

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.
KIADJA: budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Transsylvania restituta.

Az isteni gondviselés különös kegyelméből a sorozatos magyar feltámadásnak újabb forduló pontjához érkeztünk el. Ez a dicsőséggel teljes újabb fordulópontra, ez a minden magyar lelket túláradó örömmel eltöltő, nagyjelentőségű történelmi dátum: 1940. augusztus 30, a második belvedere-i döntés napja. Ezen a napon két egyre fokozódó erővel és jelentőséggel feltörekvő európai nemzet vezető diplomatája, a két nemzet külügyminisztere, mint felkért döntő bíró, a diplomácia történetében eddig elképzelhetetlen gyorsasággal, néhány órai tárgyalás után ítéletet hirdetett. Az ítélet a trianoni békeparancscsal Romániához csatolt erdélyi részekből mintegy 50.000 négyzetkilométer területet, mintegy két és fél millió lakossal, Erdély északi részét a Székelyfölddel vissza csatolta az anyaországhoz.

Az újabb választott birói döntés csonka Magyarország egyre omladozó határain belül s azokon túl a boldogság örömkönnyeivel áztatta a magyar szemeket. Az újabb nemzeti örömhír az elektromos áram gyorsaságával terjedt szét a magyar rónákon s a magyar bérceken. Az újabb magyar ünnepen a magyar lelkeket betöltő örömteljes érzéseknek kifejezést kell adni a szaklapok hasábjain is. Elvégre, akik a magyar szaklapokat írják s akik azokat olvassák, szintén együtt érző tagjai az egységes magyar nemzetnek.

Transsylvania restituta.

Horváth István dr.: A házastársak közötti vagyoni jogi megállapodás érvényessége.

Eszrevételek a debreceni kamara közgyűlési elnöki megnyitójához.

Közlemények.

Kinevezés.

Kitüntetések.

A budapesti kamara választmányi ülése.

A szegedi kamara közgyűlése.

Erdélyi közjegyzői állások.

A szegények okirati illetékmentessége.

Az egyenes adókra vonatkozó törvényes rendelkezések módosítása és kiegészítése.

Ovás elengedése.

Íróasztal naptár, mint tárgyalás napló—rendetlen ügykezelés.

Közjegyzői okiratok alakszerűsége.

Illetékkiszabási leleményesség.

Állasközvetítés.

Kifirdetett törvények.

Rendeletok.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Gazdasági Jog.

Magyar Jogi Szemle.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Illetékügyi Közlöny.

Szerkesztői üzenetek.

CS. A.

Visszatérnek a Kárpátok... E közlöny 1939. évfolyamának 3. számának vezetőhelyén ilyen kezdetű közleményben emlékezünk meg Kárpátaljának a magyar szent korona ősi joghatósága alá való visszatéréséről. Azt irtuk akkor, hogy a magyar Kárpátok megkezdték diadalmas visszatérésüket a magyar hazába. Azt is irtuk, hogy a vitéz magyar katonák Kárpát visszahódító útjukban vissza fogják szerezni a magyar szent korona, a magyar kultúra és a magyar Kárpátok gyöngyét, a brutális erőszakkal húsz éve rabságban tartott bérces Erdélyországot. Ez a hívő magyar lelünk diktálta irásunk ime egy részben beteljesedett. A Kárpátoknak újabb hatalmas része a máramarosi havasoktól a barcasági medencéig miként ezer éve, 1940. szeptember 13-tól kezdve ismét magyar határ, a közbe eső Székelyföld és Erdély északi része pedig újból a magyar szent korona joghatósága alá eső terület lett.

A visszacsatolt területnek keretében visszatért, bár sajnálatosan a határra került, az a város is, amelynek elvesztése annak idején a súlyos csapás oly igen nagy fájdalmát okozta a magyar lelkekben, amelyet irásban, dalban annyit visszairtunk, amely, mint a magyar kultúra egyik legjelentősebb fáklyavivője jogos büszkeséggel viselte a magyar Athén megtisztelő elnevezést, visszatért a szamosparti kies város, az erdélyi szellemet talán leg-hivebben őrző s legpregnansabban képviselő erdélyi főváros, *Kolozsvár* is.

Az újabb magyar feltámadás sorozatért dicsőség és hála az isteni gondviselésnek, elismerés és köszönet az igazságszolgáltatás emberi közvetítőinek. A Kárpátoknak Pozsonytól az Aldunáig terjedő ezredéves határláncolatában azonban e vonatkozásban sajnos van még elég súlyos folytonossági hiány. Egyelőre csak Uzsoktól Zágonig állhatnak magyar katonák őrséget a magyar Kárpát-határokon. Továbbra is indokolt ezért az országujjáépítő céltudatos munka közben ég felé szálló magyar fohász: Hiszünk a magyar Kárpátokat egészben és újra a magyar nemzet őrizete alá bocsátó isteni örök igazságban!

A házastársak közötti vagyoni jogi megállapodás érvényessége.

Irta: Dr. Horváth István budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

A királyi Kúria K. IV. 1911—1940. számú ítéletével áttörte azt a helytelen eddigi gyakorlatot, mely a házastársak vagyoni jogi ügyleteihez nem kívánta meg — az 1886:VII. t.-c. 22. §-ának parancsoló rendelkezése ellenére — a közjegyzői okiratba foglalást, — illetve a házastársak formahiányos jogügyleteit érvényesnek ismerte el azzal, ha ezeknek alapján teljesítés történt és a teljesítést a jogosított fél elfogadta.

Szembeállítani kívánom a helyes újabb gyakorlatot a régi helytelen gyakorlattal — s könnyebb áttekintés kedvéért idézek néhány előbbi határozatot:

„a házastársaknak (jegyeseknek) vagyoni viszonyaikat szabályozó szerződését a közjegyzői okiratba foglalás elmaradása miatt sem maguk a házastársak, sem az ő jogutódaik nem támadhatják meg sikerrel, ha az ügylet teljesedésbe ment (VIII. 505. K. I. 2249.—1935.).“

„Habár az 1886:VII. t.-c. 22. §-a a) pontja szerint a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat kívántatik azon szerződéseknél, melyek a házastársak közötti vagyoni viszonyokat szabályozzák, mégis, ha a férj az egyezségileg meghatározott tartásdíjat rendesen fizette, a feleség pedig elfogadta s ekként az egyezség a felek között teljesedésbe ment, a megállapodás érvénytelen jogügyletnek nem tekinthető. (P. III. 1128/1920.).“

„Azoknak a szerződéseknél az érvényességéhez, amelyeket a házastársak vagyoni viszonyaikat szabályozása tárgyában kötnek, az 1886:VII. t.-c. 22. §-ának a) pontja értelmében közjegyzői okirat szükséges. Ezt a szabályt a Kúria újabb gyakorlata akként értelmezi, hogy közjegyzői okiratot nem tart szükségesnek a házastársaknak olyan megegyezésénél, amelyben azok egyes közszerzeményi vagyontárgyak tulajdonjogát a szerzésnél a törvénytől eltérően szabályozzák, — feltéve, ha ez a szabályozás foganatba is ment. (Szladits—Fürst: I. kötet, 240. old.) stb.“

Az idézett határozatokban megnyilvánuló helytelen birói gyakorlat minden esetben főmotivumnak, az ügylet foganatbamenetelét tekinti s figyelmen kívül hagyja a közjegyzői novellának az alakszerűség betartására vonatkozó cogens rendelkezéseit.

A közjegyzői novellának az a rendelkezése, mely szerint „közjegyzői okirat kívántatik meg azon szerződéseknél, melyekben a házastársak vagyoni viszonyaikat rendezik“, — kivételt nem tűrő jogszabály s ezen mit sem változtat az a tény, hogy a szolgáltatásra kötelezett fél a formahiányos szerződésben lerögzített kötelezettségvállalásának eleget tett, — mert ezzel nem enyészik el a szolgáltatást elfogadó félnek az a joga, hogy a nem törvényszerű alakban kötött jogügyletet megtámadhassa.

Főszabály tehát a házastársak vagyoni jogi ügyleteinél a közjegyzői kényszer. Ennélfogva, ha az ilyen természetű okiratoknál a közjegyzői forma elmaradt, sőt a felek nyilatkozataik irásbafoglalását is mellőzték és csak szóbeli szerződést kötöttek, a szerződésbe foglalt nyilatkozatokat

nem lehet jogügyletnek tekinteni. A házastársak közötti vagyoni jogügyleteknél az ügyletkötő felek igen közeli rokoni kapcsolata miatt parancsolóan írja elő a közjegyzői novella a közjegyző közreműködését. A törvény indokolásából pedig arra s csakis arra lehet következtetni, hogy a közjegyző személye az a tényező, aki jogmagyarázataival és a felek figyelmének a törvényes következményekre való felhívásával oly helyzetet teremthet az ügyletkötő felek között, hogy azok érett megfontolás után perfektuálják a jogügyletet, — mintha — tekintet nélkül a köztük levő közeli rokoni viszonyra — teljesen külön érdekköröket képviselő jogalanyok lennének. Ezzel kétségtelenné válik a felek jogügyleti akarata és a szigorú értelemben vett consensus.

A bíróságok eddig — „ha az ügylet teljesedésbe ment“, — a házastársaknak nem közjegyző előtt kötött jogügyleteit is érvényesnek tekintették. Az ügyleti akarata a szerződés keletkezésekor az ügyletkötés pillanatában a legszembetűnőbb, tehát ha az 1886:VII. t.-c. 22. §-a kötelezően írja elő a közjegyzői formát, akkor e törvény alkalmazása szempontjából közömbös, hogy a formahiányos jogügylet *teljesedésbe ment-e, történt-e teljesítés és elfogadás*. — Komoly jogügyleti akarata csak közjegyzői okirat esetén tételezhető fel a házastársaknál, közjegyzői okirat nélkül nincs akarata, következésképpen az ügylet semmis s ez nem orvosolható azzal, hogy teljesítés történt és a teljesítést a jogosított elfogadta, — mert szerény véleményem szerint kell, hogy itt is álljon a Regula Cato-niana: „quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convallescere.“

E tétel akkor is áll, ha a házastársak házasságát később a kellekhiányos jogügylet megkötése után a bíróság felbontja és a kötelezett fél a bontás után teljesít. Egyéb ügyletkötő felek semmis jogügyleteit elvileg a teljesítéssel konvalidálhatók, — nem így a házastársak jogügyleteinél, ahol a törvény még in integrum restitutiot is rendel arra az esetre, ha a házastársak és jegyesek közötti ügyletek érvénytelenek, mert „mindenik fél tartozik a másiknak azt, amit tőle érvénytelen jogügylet folytán kapott visszaszolgáltatni.“

Ha tehát a törvénynek az az elvi álláspontja, hogy az a fél aki a szerződés alapján már valamit kapott, — a kapott juttatást adja vissza, restituálja, állítsa vissza a szerződés megkötése előtti állapotot, — akkor nem beszélhetünk érvényes jogügyletről, hiszen a jogügylet conditio sine qua non-ja az, hogy valami jövőbeli jogi hatást idéz elő.

A törvény tovább meggy, még csak magánokiratnak sem minősíti a már ismertetett módon létrejött okiratokat, megvonván tőlük a bizonyító erőt: „a házastársak és jegyesek közt létrejött magánokiratok egymással szemben sem bírnak bizonyító erővel.“ Ez utolsó mondatával a törvény reflektorfényben megvilágítva különíti el a házastársak (jegyesek) jogügyleti animusát egyéb ügyletkötő felek animusától, hiszen a házastársaknak nem közjegyzői okiratba foglalt szerződése konkrét esetben teljes mértékben megfelelhet a magánokirati kellekeknek, következésképpen bírnia kellene a magánokirati bizonyító erővel is, mert a Pp. 317. §-a szerint „a magánokirat, ha valódisága nincs kétségbe vonva, vagy be van bizonyítva, az ellenkező bebizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot magáévá tette.“

A Pp. 92. §-a: „a bizonyító fél kérelmére az ellenfél a birtokában levő okiratot különösen akkor köteles felmutatni, ha az okirat a bizonyító fél érdekében van kiállítva vagy őt illető jogviszonyt tanúsít.“ stb.

A Pp. és Ppé. idézett szakaszainak követelményeit adott esetben hiány nélkül magában foglalhatja a házastársak, illetve jegyestársak magánokirata is, hiszen az okiratban foglalt nyilatkozatot a fél „magáévá teszi“, az okirat „a fél érdekében lehet kiállítva“ stb., s ha ennek ellenére nem bír az okirat bizonyító erővel, ismételten csak az a conclusio, hogy ebben az alakban nem jöhet létre házastársak (jegyesek) között érvényes jogügylet. Ezek után tehát vissza kell térnem arra fennebbi megállapításomra, hogy a házastársak és jegyestársak közötti vagyoni jogügyleteknél a közjegyző az a factor, aki mintegy válaszfalat von a két egymással közeli rokoni kapcsolatban levő ügyleti fél közé és közreműködésével mindkét félnek az ügyletre irányuló szándékát egymástól elkülönítve önállóvá teszi.

Meg kell még emlékeznem az okirat tartalmi valóságának nagyobb lehetőségéről a közjegyzői okirat esetén. *Való az, ami igaz!* Ha tehát ezt az elméleti szabályt a gyakorlatban is alkalmazzuk, akkor hatványozottabban áll fenn a szüksége a közjegyzői funkciónak. Nem ismeretlen előttünk — különösen a közeli rokonok között — a feleknek kinyilatkoztatott jogügyleti szándéka mögött egy tulajdonképeni másik jogügylet megkötésére irányuló szándékuk, — mely rendszerint burkolt formában jelentkezik a felek között. Ha azonban a közjegyző a megfelelő iudicium és jogismeret birtokában intervencioja közben kutatja a felek jogügyleti szándékát, — az igazság (való az, ami igaz) mind jobban megközelíthető, az okirat tartalma való lesz és így kevesebb alkalom nyílik in fraudem legis ügyletek kötésére.

Ezek voltak azok a szempontok, amelyek a törvényhozót az 1886:VII. t.-c. 22. §-a megalkotásánál vezették.

A régebbi bírói gyakorlat szembehelyezkedik a törvény imperatív rendelkezéseivel, annak intencióit figyelmen kívül hagyva érvényes jogügyletnek deklarálja a házastársak nem közjegyző előtt kötött vagyoni jogügyleteit is, — abból az általános elvből kiindulva, hogy az ügyleti semmisség a teljesítéssel konvalidálható.

A Kúria Ternovszky tanácsa mély indokolással törli át ezt a helytelen gyakorlatot:

„A perben álló házastársak a házassági életközösség megszakítása alkalmával, de még a bontó ítélet meghozatala előtt részben szóbeli úton, részben magánokiratban megállapodtak a közszerzeményi javak megosztása tekintetében. A házasság felbontása után a felperes a megállapodáson túlmenő vagyoni követeléseket támaszt az alperes ellen és a perben azt vitatja, hogy az említett megállapodások érvénytelenek, mert az 1886. évi VII. t.-c. kötelező rendelkezései ellenére nem foglaltattak közjegyzői okiratba. Az alsó bíróságok ezzel szemben azt a jogi álláspontot foglalták el, hogy a kérdéses megállapodások érvényesek azért, mert az alperes a maga részéről a kötelezettségvállalásnak eleget tett és azt a felperes elismerte.“ A fennebb már ismertetett szempontok figyelembevételével a Kúria imperatív szabálynak tekinti az 1886:VII. t.-c. 22. §-át, tévedésnek minősíti az alsóbíróságoknak azt az álláspontját, „hogy a felek között

létesült magánokiratban és szóbeli megállapodásban foglalt rendelkezés érvényes, mert az alperes kötelezettségvállalásának eleget tett és azt alperes elismerte. Nem alkalmazható a kúriai álláspont szerint a 44. számú jogegységi döntvény sem, mely szerint a meg nem felelő alakban kötött szerződés a teljesítés elfogadásával rendszerint érvényessé válik, mert „nem a felek elhatározásától függő pusztán alakszerűségről, hanem különleges érdekek védelmére szolgáló törvényi rendelkezésről van szó.“ De nem befolyásolja ezt a jogi álláspontot a bírói gyakorlatban megnyilvánuló az a jogi felfogás sem, mely — az utólagos jóváhagyásnak szerződést-pótló hatályt tulajdonít, — mert ennek csak akkor van jelentősége, ha a felek utóbb — a házasság felbontása után — amikor már a közjegyzői okirat nem érvényességi kellék, — tesznek az alakilag érvénytelen szerződést elismerő újabb nyilatkozatot. — Ez azonban nem tekinthető az érvénytelen szerződésre való utalásnak, hanem teljesen új szerződésnek, hiszen az eredeti szerződésből — érvénytelen lévén — nem is származhatott kötelelem.

A Kúria szerint „anyagi jogszabályt sért tehát a felebbezési bíróság döntése, hogy a felek között a nem kellő alakban létesült magánokiratokban, illetőleg szóbeli megállapodásban a közszerzeményi javak megosztása felől rendelkező jogügyletek érvényességét, még a házassági kapcsolat fennállásának ideje alatt történt állítólagos teljesítés folytán megállapította.“

Megnyugvással kell tehát az idézett kúriai ítélet jogi álláspontját fogadnunk, mert ez közjegyzői intézményünk szükségességének újabb elismerését jelenti.

Észrevételek a debreceni kamara közgyűlési elnöki megnyitójához.

I.

A debreceni kir. közjegyzői kamara közgyűléséről e közlöny múlt számában megemlékezve, az elnöki megnyitó ismertetésével kapcsolatosan szükségesnek tartottuk megjegyezni, hogy annak állásfoglalása nem mindenben — sőt éppen több alapvető kérdésben nem — fedi a közjegyzői karnak minden alkalmakkor majdnem általános egyhangúsággal kifejezésre juttatott álláspontját. Jeleztük azt is, hogy erre való tekintettel az elnöki megnyitó egyes megállapításaihoz megjegyzéseket kívánunk fűzni. Ezt a magunk részéről az alábbiakban tesszük meg s folytatólag közöljük a helyettesek egyesülete elnökének a közgyűlési megnyitóhoz helyettesi nézőpontból fűzött megjegyzéseit.

Az elnöki megnyitó teljes szövegét e közlöny korlátozott terjedelme miatt nem állott módunkban leközölni, azt csak kivonatosan ismertethetjük. A teljes szöveg az elnöki megnyitó egyes állásfoglalásának helyét nem állóságát még szembevetőbbé tette volna, aminthogy a budapesti kamara

választmánya a szeptember hó 10. napján megtartott ülésén, ahol az elnöki megnyitót egész szövegében ismertették, kénytelen volt egyhangúlag arra az álláspontra helyezkedni, hogy annak állásfoglalásaival magát nem azonosítja, az abban foglaltakat általánosságban helyteleníti.

A magunk részéről a kisebb jelentőségű részletkérdésekre kitérni nem óhajtunk, csupán az elnöki megnyitónak némely fontosabb kérdésben foglalt álláspontjával óhajtunk foglalkozni. Tudatosan mellőzzük a közjegyzői korhatár kérdését, amelyre vonatkozólag különben a közjegyzői karnak álláspontja az elnöki megnyitó vonatkozó álláspontjával megegyezik s ez az egyező álláspont az, hogy a korhatár az adott viszonyok között indokolatlan és keresztülvihetetlen. A korhatárral kapcsolatosan csupán arra óhajtunk reá mutatni, hogy ezzel a kérdéssel a Lázár-féle tervezet nem saját kezdeményezésére foglalkozott, hanem mert a kérdést illetékes helyen felvetették, kényszerűen, végső eshetőségként.

Előljáróban és általánosságban meg kell jegyeznünk, hogy a közjegyzői reformkérdésekkel nem lehet csupán a kar s az anyagi vonatkozások szemszögéből foglalkozni ezzel kapcsolatosan. Kiterjedt figyelemben kell részesíteni a jogszolgáltatás általános érdekeit is. Az elnöki megnyitóban az anyagi vonatkozások majdnem általánosságban előtérbe helyezettek akkor is, amikor azoknak a jogszolgáltatás általános érdekei mögött háttérbe kellene szorulniok. Amikor a magyar jogrendszerbe nem egészen szerencsés alakban beiktatott közjegyzői intézmény kiépítéséről illetve helyes irányú reformjáról van szó, nem lehet minden kérdést abban az egyoldalú beállításban elbírálni, hogy a reformjavaslatok milyen jövedelmet, illetve jövedelem többletet biztosítanak a közjegyzőknek. Távrolról sem akarunk hipokrita álláspontra helyezkedni. Jól tudjuk, hogy ekekből a közjegyzők sem élhetnek meg s így szükségszerűen foglalkoznunk kell a kérdések anyagi vonatkozásaival is. Ezt azonban nem tehetjük úgy és olyan mértékben, hogy a jogszolgáltatás és a magyar közjegyzői intézmény megfelelő kiépítésének érdeke mindig csak alárendelt szerepet játszon.

Az elnöki megnyitó némely fontosabb részleteire áttérve, mindenekelőtt érinteni kívánjuk a *közjegyző hatósági jogállásához* fűzött megjegyzéseket. Az elnöki megnyitó a hatósági kérdést csak címnek s a közjegyzői működés alapját csak privilegiumnak tekinti. Nagy fontosságot annak, hogy törvényben legyen megállapítva a közjegyző hatósági jogállása, mi sem tulajdonítunk. Korántsem azért azonban, mert a közjegyzői működésben semmiféle hatósági jelleget nem találunk. Egyszerűen azért, mert a közjegyzői működési kör törvényes szabályozásából amúgy is kitűnik, hogy van-e annak hatósági jellege, vagy nincs. Ha van, azt külön nem kell megállapítani, ha nincs, nem lesz akkor sem, ha ezt valamelyes fel nem tételezhető illogikus intézkedéssel a törvény megállapítaná. Az elnöki megnyitó a hatóság fogalmának meghatározásánál a Jogi Lexikonra hivatkozik s az abban foglalt meghatározással akarja alátámasztani azt az álláspontot, hogy a közjegyző semmi vonatkozásban sem hatóság. Amire az elnöki megnyitó következtetés útján s a Jogi Lexikon vonatkozó fogalmi meghatározásának alapulvételével vél elérkezhetni, ugyanaz a Jogi Lexikon adja az állásfoglalás cáfolatát s bizonyítja a jogi következtetés helytelenségét. A IV. kötet 830. és következő oldalain közli ugyanis, a

magyar közjegyzői kar egyik volt kitünő tagjának Charmant Oszkárnak valóban tökéletes ismertetését a magyar közjegyzőségről. Ez a kis értekezés tömör meghatározását adja a kir. közjegyzőségnek, megállapítván, hogy az bizonyos jogi hatályú tényeknek magánmegbízásból közhittel való tanúsítására államilag kirendelt igazságügyi közeg, aki hivatását a törvény által a közjegyzői állásba fektetett hatóságnál fogva egyéb igazságügyi szervektől függetlenül látja el. Kifejezetten megállapítja Charmant, hogy a kir. közjegyző a törvényes szabályozás alapján közhivatalnok, aki közszolgálatot teljesít. A közjegyzőt különben külföldi jogrendszerek is részben kifejezetten, így az új olasz, német és lengyel rendtartások, részben hallgatólag közhivatalnoknak tekintik és pedig nemesak bírói megbízotti, de minden más ténykedéseiben is. Kétségtelen különben, hogy a közhitelesség önmagában véve is hatósági jelleget és nem privilégiumot jelent s ebből következően a hatósági jelleggel működő közjegyző nyilván és minden megállapítás szüksége nélkül is közhivatalnok. A közjegyzői működés hatósági jellegét és a közjegyző közhivatalnoki minőségét a magyar jogi irodalom is általánosságban elismeri. (Igy: Rupp: A m. kir. közjegyzőségi törvény magyarázata, Blum: hasonló című mű, Kovaliczky: Adalékok a közjegyzői törvények reformjához, Kmetty: Magyar közigazgatási jog, stb.)

A magyar közjegyzői kar az alaptörvényt a képesítés tekintetében módosító novella rendelkezései hatásának jelentkezése után mindjárt erőteljes akciót indított az alaptörvény 2. §-ának a *kötelező két évi közjegyzői gyakorlatra* vonatkozó rendelkezései visszaállítása iránt. Már Rupp Zsigmond az alaptörvényhez írt kommentárjában (idézett mű 44. oldal) reá mutatott arra, hogy valamennyi állam nem ok nélkül fordít kiváló gondot a közjegyző megfelelő erkölcsi és tudományos minősítésére s nem ok nélkül állapít meg szigorú rendelkezéseket az előzetes közjegyzői gyakorlatra vonatkozólag. „A közjegyző eljárásának értéke és súlya — írja Rupp Zsigmond — egy kézben fekszik és pedig legnagyobb részt visszavonhatatlanul, mert eljárásában, ha tapasztalatlan felekkel van dolga az egyes jogügylet tekintetében nem ellenőrzi senki sem és esetleges hibáit semmiféle jogorvoslat jóvá nem teszi.“ Nem ok nélkül állítja fel tehát majdnem minden külföldi közjegyzői rendtartás kinevezési előfeltételként a kötelező előzetes közjegyzői gyakorlatot. Inkább engednek a tudományos képesítési feltételekből, így pl. a francia rendtartás, azonban az előzetes közjegyzői gyakorlatot, sőt ezek mellett még gyakran a közjegyzői szakvizsgát is, a legtöbb régi, de a legmodernebb külföldi közjegyzői törvények is megkívánják. Minden, még a legalárendeltebb foglalkozású ághoz is szükséges az előzetes gyakorlat. Eppen csak az igen fontos jogszolgáltatási szerepet betöltő közjegyzőség legyen az, ahova minden előzetes szakszerű gyakorlat nélkül be lehessen lépni.

A novella életbeléptetése után az idegen pályákról közjegyzővé való kinevezést csakhamar s rendszeresen politikai érdeknek jutalmazására s koránt sem a kar „felfrissítésére“ használták fel. Azóta is — a kinevezési rendszer alig változván, — a közjegyzői kar állandóan, mindig és mindennütt követeli a kötelező előzetes közjegyzői gyakorlatnak, mint képesítési előfeltételnek visszaállítását. A kérdés összefoglaló méltatásaként hivatkozunk e közlöny felelős szerkesztőjének a Lillafüreden 1931. június 7. napján tartott vándorgyűlés tárgysorozatán szerepelt előadása idevonat-

kozó részére. (L. 1931. évf. 6. szám, 198., 199. l.). E szerint „a közjegyzői minősítés nagy jelentőségű kérdésében a közjegyzői jogi irodalomban nem volt és nincs ellentétes felfogás. A szakirodalom összes munkásai (Charmant, Rupp, Blum, Kovaliczky, Körössy, Rónai, sb.) több közjegyzői kongresszus, értekezlet egyhangúlag s a leghatározottabban állást foglalt a novella 1. §. c) pontjának különösen a mi viszonyaink között mérhetetlenül káros, az intézmény komolyságát veszélyeztető intézkedései ellen. Már az 1897. évben megtartott közjegyzői kongresszus határozatából terjedelmes memorandumot küldtek az igazságügyminiszterhez s azóta is állandóan napirenden tartva a kérdést, — legutóbb az 1924. évben megtartott 50 éves jubiláris kongresszuson Körössy Bertalan dr. terjesztett elő nagy alapossággal megindokolt indítványt, — mint a magyar közjegyzői kar egyik legsúlyosabb panaszának orvoslását állandóan, eddig azonban sajnos minden eredmény nélkül sürgették. Az egész magyar közjegyzői kar és a szakirodalom erre a kérdésre vonatkozó egyhangú álláspontjának indokai annyira közismertek, hogy azok részletes felsorolását joggal mellőzhetjük. Csak két nézőpontot találunk szükségesnek mégis kiemelni. Az egyik az, hogy ennek az intézkedésnek alapján válhatott nálunk rendszerré egy fontos gyakorlati jogász állásnak politikai érdek fejében való adományozhatása, ami a balkáni államok jogrendszerébe talán beleillik, de nem egy egyébként nyugateurópai nivóra törekvő állam jogrendszerébe. A másik nézőpont pedig az, hogy ez a novella megalkotása óta változatlanul virágzó rendszer nem csak az intézmény egészséges fejlődésére hat vissza, de igazságtalanul sujtja a helyettesi kart, amely a politikai összeköttetések nagyobb súlyával szemben kinevezésre csak sporadikusan s akkor is csak hosszú évek, sőt évtizedek türelmes várakozása után számíthat, amely körülmény viszont az értékesebb elemeknek a helyettesi pályán való elhelyezkedésére vonzó hatást nem igen gyakorol. Mindezekon felül megfontolandónak tartjuk a legmagasabb jogi képesítésnek és a gyakorlati időnek egy gyakorlati szakvizsgával való kiegészítését, amint ezt képesítési feltételként több szakírónk indítványozta s ahogy ilyen szakvizsgát több külföldi törvény elő is ír. A gyakorlati képzettséget az elméleti képzettség mellé a közjegyzői pályán is egyenrangú tényezőként kell beállítani, annál is inkább, mert a közjegyzői törvény bonyolultabb alakszerűségének hibátlan alkalmazása az anyagjogi vonatkozású közjegyzői gyakorlaton kívül külön alaki gyakorlatot is igényel. Mindezt sem az ügyvédi, sem a bírói vagy ügyészi pályán elsajátítani nem lehet s így a minden gyakorlati képzettség nélkül való kinevezés az intézmény megbízhatóságát, s az ügyfelek érdekeit is egyaránt veszélyezteti.“

A karnak a minősítési kérdésben folytatott határozott, erőteljes és nagyarányú küzdelmét az elnöki megnyitó azzal a lakonikus megjegyzéssel véli elintézettnak, „nem hiszem, hogy politikai okokból a minisztérium bele mehetne abba, hogy a bírák, ügyvédek, ügyészek kinevezhetőségét mellőzze“. A kérdéssel ilyen formában való foglalkozás nem igen jelentheti azt, hogy az elnöki megnyitó azért a kérdésért, amelyet a közjegyzői kar immár évtizedek óta reformtörekvéseinek homlokterébe helyezett, különös módon lelkesednék. A nagyfontosságú kérdés felett való könnyed napirendre térést az a közjegyzői kar, amely a kérdést annak az intézmény egészséges fejlődése szempontjából való fontosságát elis-

merve, évtizedek óta állandóan nyilvántartotta és annak megoldását szorgalmazta, semmiképen sem helyeselheti.

A másik nem kevésbé súlyos fogyatéka az elnöki megnyitónak az a tárgyalási mód, ahogyan a *közjegyzői hatáskör kibővítésének* kérdését elintézte. Az elnöki megnyitó pl.

a közjegyzői képviselői jogkört kifejezetten helyteleníti, mert az csak időtöltés volna és jövedelmet nem adna,

a gyermektartásra megállapodásoknak közjegyzői okiratba foglalását csak korlátozott terjedelemben volna hajlandó vállalni,

házastársak és jegyesek, valamint harmadik személyek között kötött társasági szerződéseket, házastársért és jegyesért és azzal szemben való mindennemű kötelezettség vállalásra vonatkozó közokirati kényszerrel kérésnek is soknak tartja;

az örökbefogadási szerződéseknél főleg a szegényjoggal kapcsolatban a közokirati kényszer tekintetében kivételeket kíván megállapítani;

az örökösöknek egymás között, illetve az örökhagyóval kötött megállapodásai tekintetében a tervezetnek a közjegyzői kényszerre vonatkozó javaslatait szintén sokalja;

a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratoknak közjegyzői hitelesítésére vonatkozó javaslatot határozottan ellenzi, stb.

A 36 gépirott oldalra terjedő elnöki megnyitó mindössze kettő oldalt szánt a közjegyzői hatáskör kibővítése kérdésének. Amikor már az alaptörvény is elég szűk keretek között engedte útjára a magyar közjegyzői intézményt, amikor fontos jogszolgáltatási érdekek a közjegyzői intézmény megfelelően bővített hatáskörbe való kiépítése mellett szolgáltatnak megcáfolhatatlan érveket, s amikor a hatáskör kiterjesztésének nagyjelentőségű kérdéseiben a közjegyzői kar — a legújabb külföldi törvényhozási intézkedésekre is hivatkozással — szintén sok értekezleten, gyűlésen, a szak- és a jogi sajtóban megjelent cikkekben foglalt határozott állást, amikor tehát a közjegyzői kar minden reformjavaslat alfajának tartja a közjegyzői hatáskör megfelelő kiterjesztését, akkor az elnöki megnyitó a hatáskör kibővítési javaslatokat vagy soknak tartja, vagy azokat kifejezetten helyteleníti. Nem hinnék, hogy esalódnánk annak a megállapításában, hogy az elnöki megnyitónak ide vonatkozó részleteit sem teheti a magyar közjegyzői kar helyeslően magáévá.

Az elnöki megnyitónak még csupán ahhoz a részéhez kívánunk megjegyzést fűzni, mely szerint „nincs nekünk szükségünk arra, hogy fegyelmi bíróságunk az ügyvédek fegyelmi bíróságának mintájára alakuljon.“ Ennek a megjegyzésnek indokául az elnöki megnyitó azt hozza fel, hogy megnyugtató, ha a közjegyzői ügyeket pártatlan bíróság dönti el. A *közjegyzői fegyelmi bíróságot* tehát az elnöki megnyitó nem tartja megnyugtatónak. Eltekintve a semmiképen sem helyénvaló és nem megtisztelő indoktól, az elnöki megnyitónak ez a részlete megint ellentétben áll a karnak sok helyen és sok alkalommal hangoztatott azzal az álláspontjával, hogy az elsőfokú fegyelmi bíróságot kamarai hatáskörbe kívánja vonni s a másodfokú bíróságot illetően az ügyvédek kúriai tanácsa mintájára részben közjegyzői tagokkal, közjegyzői kúriai tanács felállítását tartaná szükségesnek.

Ezek a szerény észrevételek úgy hisszük eléggé igazolják azt a végső következtetésünket, amely szerint a debreceni kamara, közjegyzői ügyekben egyébként igen szorgalmas, munkás és jószándékú elnöke, ha nem is tudatosan, de valójában nem tett jó szolgálatot a magyar közjegyzőségnek, de közvetve a magyar jogszolgáltatásnak sem, akkor amikor a reformkérésekre vonatkozó illetén állásfoglalásra szánta el magát s még kevésbé, amikor állásfoglalását a kar és az illetékes körök nyilvánossága elé bocsátotta.

II.

A kar és az illetékes körök nyilvánossága elé került elnöki megnyitóhoz kötelessége hozzászólni a helyettesi karnak is, amelynek minden téves adat, minden eléggé meg nem fontolt javaslat a sorsába, a jövőjébe tép. Kötelességet teljesítek tehát, amikor az idézett megnyitóhoz a közjegyzői nyilvánosság előtt szót kérek; mert úgy érzem, annak egyes tételei és megállapításai, bármily kétségtelen jóakarattal sugallta is őket, ebben a formában egyenesen arra alkalmasak, hogy a mi jogos és méltányos törekvéseinket károsan, talán végzetesen befolyásolják.

Örömmel vettem tudomásul, hogy, — mint eddig a közjegyzői kar minden fóruma, — a debreceni kamara is mindenekfelett a helyettesi kar kinevezési igényeit kívánja elismertetni és biztosítani. Ezért készséggel csatlakozom a megnyitó azon javaslataihoz, amelyek, a kötelező gyakorlat netáni mellőzése esetén, a karon kívüliek kinevezési lehetőségeinek korlátozására irányulnak. Ugy érzem azonban, hogy éppen a közjegyzői kar hivatalos szerveinek soha, egy pillanatra sem szabadna eltérniök a kötelező gyakorlat *elvi* álláspontjától. Ha ennek ma még úgynevezett politikai okok talán útját állanák is: nekünk rendületlenül bízunk kell abban, hogy eljön az idő, amikor mindenütt, így a közjegyzői pályán is egyedül a tehetség, a jellem és a becsületes munka ad majd boldogulást. Minden ezzel ellenkező állásfoglalás olyan alapelv feladását jelenti, amellyel egész intézményünk áll, vagy bukik; s amit egyszer önként adtunk oda, az örökre elveszett.

E gondolatmenet alapján nem tartom szerencsésnek azt, amit a megnyitó kívülről jövők részéről a karnak szánt élénkségről és felfrissülésről mondott; sőt kereken tagadom, hogy ilyenre a karnak egyáltalán szüksége lenne. Állítom ellenben, hogy a valóban szükséges felfrissülést meghoznák a minden tekintetben kiváló fiatalok, a magyar ifjúság legjobbjai, akik boldogan lépnének erre a szép és nemes pályára. ha a kötelező gyakorlat rendszerezésével nem kellene többé attól tartaniok, hogy munkájukat és tehetségüket évek hosszú során át vesztegetik — hiába.

Egyetértek az elnöki megnyitóval abban, hogy a *minősítés* mai alakjában tényleg tarthatatlan. Nemesak azért, mert, — mint a megnyitó mondja, — a vizsgáló közjegyző elfogulatlansága biztosítva nincsen; és nem is azért, mert a vizsgáló közjegyző szakértelme számos esetben meg sem közelíti a gyakorlott, idősebb helyettes színvonalát, nem is beszélve ennek a helyzetnek a helyettes mélyen megalázó voltáról. Hanem elsősorban azért, mert a minősítésnek kötelező ereje ma még erkölcsi vonat-

kozásban sincsen s nem tudunk arról, hogy ezt az eddig lefolyt idő alatt valaha is figyelembe vették volna. A minősítés ma egyedül az ambíció teljes kiirtására alkalmas; arra a helyettesre nézve pedig, akinek minősítése nem egészen kiváló, az egyáltalán nem minősített karonkivüliekkel szemben egyenesen hátrány.

Ezen a helyzeten nem segíthet a vizsga sem, a vizsgabizottság szak-tudásának és elfogulatlanságának kérlelhetetlen biztosítása, főleg pedig a kötelező gyakorlat nélkül; mert helyetteztől vizsgát kívánni addig, míg szerencsésen elhelyezkedő „politikusok“ vizsga nélkül közjegyzők, sőt esetleg vizsgáztatók lehetnek, — mégis túlon túl méltánytalan lenne. Talán segítene azonban a minősítés rendszerének megváltoztatása, esetleg az érdektelen hagyatéki bíróság véleményének meghallgatásával; és mindenesetre segítene az *így* megállapított minősítés *kötelező* figyelembevételé.

Amit a megnyitó a külön rangsor kapcsán javasol: az, — bár tiszteletreméltó indokokból, főleg lokálpatriotizmusból fakad, — de eleve alkalmas arra, hogy a külön rangsortól remélt eredményeket egyszerűen meghiúsítsa.

A külön jegyzéknek a kamarák területéhez rögzítése, — amellet, hogy semmivel sem indokolható, — újabb gátat jelentene éppen az érde- mes idősebb helyettesek érvényesülése előtt; mert ha valamelyik kamara területén a külön jegyzékben véletlenül csak öt évet alig betöltött helyet- tesek volnának is: a más kamaránál bejegyzett, esetleg évtizedek óta szolgáló helyettesek el volnának zárva a külön jegyzék nyújtotta előnyök- től s így, a rendes pályázat során, ismét csak a pártfogókkal megtüzdelt karonkivüliek küzdenének, most már egyenlő esélyekkel, a más kamarához tartozó öreg helyettesekkel. Azt hiszem *ilyen* eredményt, újabb megfontolás után, a debreceni kamara érdemes Elnöke sem kívánna.

Ha valahol, — itt valóban indokolt a teljes centralizáció. A külön jegyzéknek értelme csak akkor lehet, ha azt a kamarák, — amiről eleve is meg vagyok győződve, — teljes lelkiismeretességgel, családi összeköt- tetésekre és pártfogásokra tekintet nélkül, tisztán a tehetség, a tudás, a jellem és a működési idő alapján állítják össze és ha ez a jegyzék közvet- lenül és minden korláttól mentesen magának a miniszternek rendelkezésére áll; mert csak így érheti el egyetlen elképzelhető célját: a miniszter köz- vetlen tájékoztatását a mindenkor helyettesek igényeinek jogossága felől és mentesítését a minden állás körül nyüzsgöni kezdő protektorok töme- gétől.

Külön és a legélesebben állást foglalok a megnyitó azon részével szemben, amely már működő közjegyzőnek minden feltétel nélkül előnyt akar biztosítani a jegyzékbe felvett helyettesek rovására. Ez a gyakorlat- ban annyit jelentene, hogy a tegnap kinevezett ügyvéd, — akiből majd csak hosszú esztendő után válik, ha ugyan válik valaha — képzett köz- jegyző: ismét megelőzné a legkiválóbb helyetteseket is; emellett pedig újabb tápot nyújtana azoknak az állandó áthelyezési törekvéseknek, ame- lyek eddig is annyiszor túlmentek a kötelező szerénység, sőt néha az illem határain. És azt hiszem, nem vétek a minket is kötelező szerénység ellen, ha nyugodt öntudattal állapítom meg, hogy a megtörtént közjegyzői kine- vezés egyszerű *ténye* a helyettesi kar érdemes tagjaival szemben előnyt csak az erkölcs és az igazság újabb nyilvánvaló sérelmével biztosíthatna.

A simonia törvényesítése tárgyában észrevételem csak annyi, hogy minden simoniának etikai szempontból ellensége vagyok; a korhatár kér- déséhez pedig csupán annyit jegyzek meg, hogy a közjegyzői törvény 35. §-ára alapított elmozdításra esetet még soha nem hallottam s így a törvénynek ez a szakasza gyakorlatilag életben sincsen; de nem is lehet abból élő jog mindaddig, amíg ennek az eljárásnak megindítása, az azzal járó odium és felelősség teljesen a kamarák elnökeinek vállára hárul.

Et nunc venio ad fortissimum!

A megnyitó a korhatár kapcsán arra az eredményre jut, hogy ma csak 21. olyan helyettes van, akinek kinevezése méltányosnak tekinthető. Azt hiszem a többi vitatható tétel mellett karunk körében ez a megállapítás keltette a legnagyobb ellenhatást.

A megnyitó abból indul ki, hogy helyettes kinevezésre jogosan csak akkor támaszthat igényt, ha legalább öt évi szolgálattal rendelkezik.

Már ez a kiindulás maga is alig tartható fenn akkor, ha meggondol- juk, hogy *kivülről jövők* már *négy évi* szolgálattal is közjegyzők lehet- nek; amikor a helyettesi szolgálati időhöz majdnem minden esetben egy- két évi jelölti szolgálat járul; s amikor a négy éves helyettesek java- része is közelebb van a 40., mint a 30. életévhez, ami egy életpálya *kez- detéül* nem mondható alacsony életkornak. Négy évi szolgálati ideje pedig, ezévi névjegyzékünk adatai szerint, 35 kartársunknak van.

De ugyanezen névjegyzék szerint ezévi október hó 1.-ig bezárólag a megnyitó által megkivánt öt évet is nem 21, hanem 28 kartársunk töltötte be; s közülük, (szégyenkezve irrom ide) — 11 haladta meg a 10 évi tisztán helyettesi szolgálat idejét!

Ime, — a tények objektív megvilágításában így alakul a helyettesi kar szolgálati statisztikája. És ha a számbeli eltérés első pillanatra talán nem is látszik magasnak; a valóságban mégis az eleven húsba vág; mert 7—14 becsületesen dolgozó teljesen szakképzett kartársunknak az élethez való jogát teszi immár a karon *belül* vitássá; ezenfelül pedig teljes remény- telenségbe taszítja a fiatalabbakat, akik abba a sokszor és sok oldalról táplált hitben tartottak ki eddig, hogy nekik nem kell majd a mi sorsunkra jutniok.

Itt lehet megtalálni annak a ténynek az okát, amit az elnöki megnyitó panaszol: hogy jelöltet ma már az országban találni nem lehet. Ezen pedig segíteni *kell*, de segíteni csak két módon lehet: az idős helyettesek mielőbbi elhelyezésével és a fiatalabb jobb jövőjének nem ígéretével, — amire a mai kor okos, reális nemzedéke keveset ad, — hanem biztosítá- sával. A reform ezt a kettős célt akarja megvalósítani; azért az felfogá- som szerint most is és mindaddig, amíg meg nem valósul, időszerű marad.

A mi igényeinket, amiknek egyedül pártfogója egy nagyon szerény hatalom: az igazság, — kétségbevonhatja a politika. Elgáncsolhatják a törtető, akiket még mindig ígérete alatt tart a közjegyzői aranybányák legendája; és korlátozhatják a mindenkor lehetőségeket. De ezeket az ígé- nyeket maga a közjegyzői kar, amelynek jövőjét mégis csak a mi gyérülő soraink biztosítják, — vitássá nem teheti, ha annyira szereti a maga hiva- tását, amennyire mi, ma még kívülállók szeretjük. A korhatár elleni küz-

delemben minden más fegyver bevihető, ha alkalmas a harcra: ez csak rajtunk üt sebet, akik azt meg nem érdemeltük és akiknek senki nem szánta.

Ezek után, annak az éveink számával egyre erősödő lelki és szellemi köteléknek jegyében, amely minket a közjegyzői intézményhez elválaszthatatlanul odafűz; és arra a szeretetre hivatkozva, amely a megnyitóból tévedései ellenére is felénk sugárzik: tisztelettel felebbezek az Elnök Úrtól magához az Elnök Úrhoz, — és rajta keresztül a tárgyilagos közjegyzői közvéleményhez. Hiszem, sőt tudom, hogy felebbezésem nem marad meghallgatatlanul.

Pulay József dr.

a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek
Országos Egyesületének elnöke.

Közlemények.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Balogh* János dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettes Körmendre kir. közjegyzővé nevezte ki. A helyettesi kar egyik értékes tagjának kinevezésével az igazságügyminiszter újabb bizonyosságát adta annak, hogy a közjegyzői kinevezési jogkört az intézmény és a kar érdekeinek jogszerű és méltányos figyelembevételével kívánja gyakorolni.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a szegedi Ferenc József Tudományegyetem jog- és államtudományi karának javaslata alapján *Gálffy* Ferenc dr. szegedi kir. közjegyzőt az 1940/41. tanévre szervezett jogtudományi államvizsgálati bizottság kültagjává nevezte ki.

Kitüntetések. A Budapesti Közlöny ez évi 198. számában az alábbi legfelsőbb kézirat jelent meg: „A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére dr. *Pottyondy* Béla magyar királyi kormányfőtanácsos, királyi közjegyző, a szombathelyi királyi közjegyzői kamara elnökének, a közjegyzői pályán évtizedeken át kifejtett értékes munkásságáért a Magyar érdemrend középkeresztjét adományozom. Kelt Gödöllőn, 1940. évi augusztus hó 24. napján. — Horthy sk., Gróf Teleky Pál sk.“

A magas kitüntetés a magyar közjegyzői kar egyik igen érdemes és egyéni szeretetreméltósága okából is köztiszteletben álló tagját érte. *Pottyondy* Béla eddig immár majdnem négy évtizedet töltött, 1907. év óta mint Szombathelyre kinevezett kir. közjegyző a pályán s 2 évtizede viseli megszokás nélkül a szombathelyi kamara elnöki tisztségét. Ha ezekhez a rideg adatokhoz hozzátesszük azt, hogy mint helyettes és közjegyző példátadóan működött s hogy mint minden közjegyzői közérdekű mozgalom s minden más társadalmi, szociális és egyházi kérdések lelkes támogatója, a közjegyzői karban és Szombathely város társadalmában szorgalmas munkássággal vezető szerepet töltött be; örvendetesen állapíthatjuk meg, hogy a legfelsőbb hely a magas kitüntetéssel igaz és komoly érdemeket jutalmazott.

Magyarország kormányzója a miniszterelnök előterjesztésére *Róth* Aurél dr. tapolcai kir. közjegyzőnek a közélet terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta. *Róth* Aurélt hosszabb érdemes helyettesi működés után 1916. évben nevezték ki Tapolcára kir. közjegyzővé. Ott folytat azóta közmegebecsülésben kifogástalan közjegyzői tevékenységet.

A budapesti kamara választmányi ülése A budapesti kir. közjegyzői kamara választmánya szeptember hó 10. napján tartotta rendes havi ülését, amelyen folyó ügyeket intéztek el. A napirend előtt *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnök meleg szavakkal emlékezett meg Erdély egy részének a magyar szent koronához való visszatéréséről. — Megemlítjük itt, hogy a kamara szokásos havi társas vacsoráit október havától kezdve a szokott időben az Országos Kaszinó földszinti éttermében fogja megtartani.

A szegedi kamara közgyűlése. A szegedi kir. közjegyzői kamara rendes évi közgyűlését ez évi szeptember hó 8. napján tartotta meg. A közgyűlésről részletes tudósítást a jövő számban hozunk.

Erdélyi közjegyzői állások. A múlt számban közöltük a trianoni szerződéssel Romániához csatolt közjegyzői székhelyeket. Ezeknek sajnos csak kb. fele tért vissza az anyaországhoz. A belvederei döntéssel visszaesatolt erdélyi területen a régi magyar közjegyzői székhelyek a következők voltak: Báuffyhunyad, Beszterce, Bethlen, Csikszereda, Dés, Élesd, Felsővisó, Gyergyószentmiklós, Halmi, Kézdivásárhely, Kolozsvár, Kraszna, Magyarlapos, Margitta, Máramarossziget, Marosvásárhely, Nagybánya, Nagykároly, Nagyszalonta, Nagyvárad, Naszód, Nyárádszereda, Sepi-szentgyörgy, Szamosujvár, Szászrégen, Szatmárnémeti, Székelyhid, Székelykeresztur, Székelyudvarhely, Szilágysomlyó, Szilágyses, Szinyérváralja, Tasnád, Teke, Zilah. Mivel az impérium változáskor Kolozsvárott 3, Marosvásárhelyen 2, Nagyváradon 3 és Szatmárnémetin 2 közjegyző működött, a 35 székhelyen összesen 41 közjegyző volt. Ha a székhelyek és az állások száma változatlan marad, úgy a fentiek szerint 41 közjegyzői állás lesz a visszacsatolt területen. Értesülésünk szerint a katonai hatóságok közjegyzői megbízásokat csak igen kivételes esetekben fognak adni s a közjegyzőségek ügyének végleges rendezését az igazságügyminiszteri kinevezésekre tartják fenn. Eddig tudomásunk szerint többek között *Kozma* János volt közjegyzőnek Kolozsvárra, *Koszó* Jenő volt országgyűlési képviselőnek, *Várady* Imre volt táblabírónak Nagyváradra adtak a katonai hatóságok közjegyzői megbízást.

A szegények okirati illetékmentessége. A m. kir. pénzügyminiszter 1940. évi 129.129. szám alatt a szegényeket megillető okirati illetékmentességről az alábbi rendeletet adta ki:

„Az 1927:V. t.-c. 29. §-ában foglalt felhatalmazás alapján, a m. kir. belügyminiszterrel és a m. kir. igazságügyminiszterrel egyetértve, a következőket rendelem:

1. §. A jelen rendelet alkalmazása szempontjából azt kell szegénynek tekinteni, aki a fennálló jogszabályoknak megfelelő, hat hónapnál nem régebben kiállított hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvánnyal iga-

zolja, hogy nincs több jövedelme, mint a lakóhelyén szokásos közönséges napszám.

2. §. (1) A szegények részére kiállított bizonyítványok közül illetékmentesek:

1. az 1. §-ban említett hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvány (illetéki díjjegyzék 22. tételének a) pontja), 2. az illetőségi és az állampolgársági bizonyítvány, 3. minden olyan bizonyítvány — ideértve az erkölcsi bizonyítványt, az orvosi bizonyítványt és az anyakönyvi kivonatot is, — amely a) házasság hirdetéséhez, házassági akadály alól felmentéshez, valamint — az 1894:XXXIII. t.-c. 50. §-a szerint egyébként is mindenki számára illetékmentes okiratokon felül — házasságkötéshez, b) törvényesítéshez, c) örökbefogadáshoz, d) házassági perekhez, e) általában személyállapotot (így különösen gyermek törvényességének megtámasztását, kiskorúság meghosszabbítását, gondnokság alá helyezést, atyai hatalom megszüntetését, holtnaknyilvánítást) tárgyazó perekhez, illetőleg eljárásokhoz, f) gyermektartás iránt indított perhez, g) állás vagy alkalmazás elnyeréséhez megkívánt előfeltételek igazolásához, h) tanintézetbe vagy nevelőintézetbe felvételhez, vagy tandíjkezdvezmény, ösztöndíj igényléséhez szükséges.

(2). Illetékmentesek azok a bizonyítványok is, amelyek az (1) bekezdés alá tartozó bizonyítványok kiadásához szükségesek.

(3) Az (1) bekezdés 3. pontjában megjelölt és (2) bekezdés alá eső bizonyítványok csak annyiban illetékmentesek, amennyiben azokat az ott megjelölt célra használják.

(4) Illetékmentesek a (3) bekezdés korlátai között az (1) és (2) bekezdésben felsorolt bizonyítványok másodlatai és másolatai, valamint a másolatok hitelesítése is.

3. §. A 2. §-ban felsorolt bizonyítványokra — az (1) bekezdés 1. pontjában megjelölt hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvány kivételével — a következő szöveget kell rávezetni: „Ez a..... célra kiállított: ..... bizonyítvány a ..... város (község) által .....sz. a. kiállított hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvány alapján illetékmentes.“

4. §. A jelen rendelet az 1940. évi október hó 1. napján lép hatályba és ezzel az 59000/1939. P. M. számú rendelet hatályát veszti.

Az egyenes adókra vonatkozó törvényes rendelkezések módosítása és kiegészítése. Az 1940:XXII. t.-c. az egyenes adókra vonatkozó jogszabályokat főleg az adótételek emelése irányában jelentősen megváltoztatta. Az adótételek emelése a közjegyzői foglalkozást annyiban érinti, amennyiben azok terhére, akikkel szemben beruházási hozzájárulást ki nem vetettek, s akiknek az 1940. évi adókiivetésnél alapul vett tiszta jövedelme a 10.000 pengőt meghaladja, 50 %-os beruházási pótléket kell a jövedelem adó után kivetni. A kivetés 5 évre szól. E mellett kincstári pótlék címen rendszeresítettek új adónemet, amelyet azok az adózók, így a közjegyzők is, tartoznak megfizetni, akiknek jövedelme általános kereseti adó alá esik. A kincstári pótlék a kereseti adó megállapításánál alapul vett tiszta jövedelem 1 %-a. Mind a beruházási pótlék, mind a kincstári pótlék 1940.

egész évre fizetendő. A pénzügyminiszter a beruházási pótlékre vonatkozólag az 1940:XXII. t.-c. 37. §-ának életbeléptetése és végrehajtása tárgyában 128100/1940., a kincstári pótlékre vonatkozólag ugyanazon t.-c. 22. §-ának életbeléptetése tárgyában 137500/1940. VII. számok alatt adta ki a rendeletet, amely szerint mind a beruházási pótléket, mind a kincstári pótléket a kir. adóhivatalok vetik ki, s erről az adózó feleket értesítik. A pótlékek esedékességét, beszedését, behajtását és biztosítását illetően a közadók közléséről szóló törvényes rendelkezések az iránytadók.

Óvás elengedése. E közlöny mult számában közöltük, hogy a 6100/1940. M. E. sz. rendelet az 1940. szeptember és napján és ezt követően október 31. napjáig lejáráó váltókra vonatkozólag az óvást elengedi. A minisztérium 6280/1940. M. E. sz. rendeletével a magyar szent koronához visszaesatolt keleti és erdélyi országrészekben a váltóknak elfogadás és fizetés végett való bemutatását, illetve az óvás felvételét *további rendelkezésig* átmenetileg elengedte.

Íróasztal naptár, mint tárgyalási napló = rendetlen ügykezelés. A debreceni kir. törvényszék 1940. El. IV. K. 4/5. számú, egy kir. törvényszéki tanácselnök aláírásával ellátott végzésében a többek között a következők foglaltatnak: „a hagyatéki ügyekben a kir. közjegyző eljárása felületes és hanyag. Különös tekintettel arra, hogy sem nyilvántartási könyveket nem vezet, sem tárgyalási naplója nincs, saját bevallása szerint, 1940. március 2-ig a 11000/1928. I. M. sz. rend. 46. §-ának megfelelően az ügygyámhatósági elintézését nyilván nem tartotta, s azóta is azokról csak egy álló íróasztal naptár egyik lapján tesz feljegyzést s ugyanígy jegyzi a tárgyalási határnapokat is, megállapítottam, hogy az ügykezelése is rendetlen, ekként pedig a hiv. rend. 43. §. 7. bekezdésének megfelelően a költségekben való marasztalás esete fenforog.“ E megállapítások eszközése után a végzés a közjegyzőt 113.30 pengő költségekben, nyilván a bírói kiküldött kiszállási költségében és napi díjában elmarasztalta. Elrendelte egyben az iratoknak a debreceni kir. közjegyzői kamarához leendő áttételét, mire a kamara akként határozott, hogy a kiküldött törvényszéki bírós eljáráásával „a felügyeleti vizsgálatot lefolytatottnak tekinti“ s az iratokat indítványtétel végett az 1936:III. t.-c. 37. §-a értelmében kir. ügyészséghez átteszi.

A vizsgálattal a végzésben foglaltakon túlmenőleg foglalkozni nem kívánunk, ezt a teljes anyag rendelkezésünkre nem állása okából nem is tehetjük. Ami azonban a végzésben van s amire úgylátszik „különös tekintettel“ volt a kiküldött bírós, arra kissé súlyos minősítés a felületes, hanyag, rendetlen jelzők használata. A közjegyzővel szemben semmiféle jogszabály elő nem írja, hogy nyilvántartási naplót, illetve előjegyzési naplót tartozik vezetni. Az tisztán és kizárólag a közjegyzőre tartozik, hogy ő miben és hogyan tartja nyilván a nyilvántartandókat és a tárgyalási időpontokat. Bejegyezheti azt noteszébe, sőt még az is elképzelhető, ahol kevés a nyilvántartani való, hogy a nyilvántartást minden segítőeszköz nélkül csupán agysejtjei igénybevételel eszközli. Ezzel sem rendetlenséget, sem hanyagságot, sem felületességet nem követ el. Az természetesen más kérdés, hogy ettől függetlenül ügyeit rendben intézi-e. Ez és egyedül ez a lényeg. Szattyánbörkötésű határidő- és nyilvántartási napló mellett is lehet vala-

kinek az ügykezelése hanyag és rendetlen s viszont amint már erre fentebb utaltunk, minden napló nélkül is lehet elképzelni tökéletesen kifogástalan ügykezelést. Ezek a tekintetek tehát — szerény véleményünk szerint — komoly marasztalási alapul nem szolgálhatnak. Maradna tehát a kifejezetten felhozott indokok közül a 11000/1928. I. M. 46. §-a alapján nem ugyan a nyilvántartás, de a sürgetés elmulasztása. Ez a rendelkezés is azonban a hivatkozott rendelet azon rendelkezései közé tartozik, amelyek a gyakorlatban nem váltak be. Ez a nyilvántartás és sürgetés rendszerint csak indokolatlan munkatöbbletet okoz s megteremti annak a lehetőségét, hogy a bíróságnál ugyanaz a hagyatéki ügy két szám alatt szerepeljen, mert hiszen a sürgetésről a bíróságnak is jelentést kellene tenni. Kétségtelen azonban, hogy a sürgetés elmulasztását még önmagában véve rendetlen, hanyag ügykezelésnek minősíteni s e miatt a közjegyzőt elég jelentős költségben marasztalni — szerény véleményünk szerint — nem igen lehet. Ismételjük, megjegyzéseink tekintetében csak a végzés adataira szorítkoztunk és szorítkozhattunk. A kamara határozatát sem tarthatjuk különben túl szerencsének. A végzés tartalma szerint mindenképpen indokolt lett volna a szakszerű vizsgálat. Az 1936. III. tc.-c. rendelkezéseire tekintettel pedig, vagy le kell folytatni, vagy mellőzni kell a felügyeleti vizsgálatot. A „lefolytatottnak tekintés“ tudunkkal nem szerepel a törvényes elintézési lehetőségek között.

Közjegyzői okiratok alakszerűségei. A püspökladányi kir. járásbíróság Pk. 790/2/1940. számú végzésével a következő figyelemre méltó megállapítást eszközölte: „a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv nem közjegyzői okirat, mert a közjegyzői okirat felvételénél a 74. §. szerint legalább is az aláírásakor tanúknak kell jelen lenniök, ami pedig a jelen esetben nem történt meg“. A rendtartás 74. §-ára hivatkozásban annyiban nem volt szerencsés a járásbíróság, mert ez a §. nem általános szabály, hanem csak azokra az esetekre vonatkozik, amikor a törvény tanúk alkalmazását írja elő. Egyébként éppen az az általános szabály — sajnos, hogy ezt egy bíróság végzésével szemben kell megállapítanunk —, hogy közjegyzői okirathoz tanú nem szükséges.

Illetékkiszabási leleményesség. Az illeték díjjegyzék 16. tétel B. b) pontja s az ezt kiegészítő jogszabályok szerint, ha a telekkönyvi bejegyzés értéke 200 pengőt meg nem halad, a bejegyzés illetékmentes. Egyik közjegyző 200 pengő hagyatéki tárgyalási díj és törvényes kamatai erejéig kért jelzálog bekebelezést. A bekebelezés után a m. kir. illetékkiszabási hivatal Tszk. 45537/1940. szám alatt kiadott fizetési meghagyással illetéket rótt ki és pedig akként, hogy 24 P. értékben — hogy milyen alapon azt a fizetési meghagyás nem árulta el — a kamatot tőkésítette s így a bejegyzés értéke a 200 pengőt meghaladván, azt elismerésre méltó ötletességgel bejegyzési illetékkötelessé tette. A felelősségi fórum fogja majd eldönteni, hogy ez az ötletesség legális-e.

Gyapay Ede dr. ipolysági kir. közjegyző gyakorlott és vidéki gyakorlattal rendelkező kir. közjegyzőhelyettes keres azonnali belépésre. Díjazás megállapodás szerint.

Kihirdetett törvények:

az 1940. évi XXI. t.-c. A Gozsdu alapítványt érdeklő ügyek végleges rendezése tárgyában Bukarestben 1937. évi október hó 27. napján kelt magyar-román megállapodás becikkelyezéséről,

az 1940. évi XXII. t.-c. az egyenesadókra vonatkozó egyes törvényes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről,

az 1940. évi XXXIII. t.-c. az Országos Nép- és Családvédelmi Alapról.

Rendeletek:

45100/1940. I. M. sz. A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíj-ügyéről szóló 15600/1934. I. M. számú rendelet módosítása és kiegészítése.

5760/1940. M. E. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. törvénycikk végrehajtására vonatkozó 7720/1939. és 11610/1939. M. E. számú rendelet újabb kiegészítése.

318500/1940. B. M. sz. A magyar állampolgárság fenntartására irányuló utólagos bejelentések határidejének megállapítása.

48000/1940. I. M. sz. A m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság feladatkörének és szervezetének szabályozása.

6100/1940. M. E. sz. A váltók fizetés végetti bemutatásának és az óvás felvételének átmeneti elengedése.

6090/1940. M. E. sz. Az 1939. évi szeptember hó 2. napjával igénybevett kivételes hatalom újabb meghosszabbításának közhírré tétele.

132976/1940. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Gazdasági Jog. (I. évf. 6. és 7. szám.) A 6. szám első cikkét Város rendezés és építkezés címen Kolosváry Bálint a magyar magánjog kiváló elméleti művelője, budapesti egyetem tanára írta. Ugyanebben a számban jelent meg Jövőbeli jogok biztosítása címen Dezső Gyulának külön cikke. A 7. számban Földbirtokpolitika és magántulajdon címen Tunyoghi Szücs Kálmán írt cikket, illetve tanulmányt. Mindkét számban a Szemle rovatban Pethő Tibor dr. ismerteti és kommentálja az újabb bírói gyakorlatnak gazdasági jogi vonatkozású eseteit. Ebben a rovatban kisebb közlemények jelentek még meg Módli Béla dr., Bátyka János dr., Glatz Ottmár dr., Papp László dr., Cotelly István, Meznerics Iván dr., valamint a folyóirat kitűnő főszerkesztője Kuncz Ödön dr. egyetemi tanár tollából. A Jogalkotás rovatban az ármegállapító rendeletek és a Magyar Nemzeti Bank körleveleire is kiterjedően, részletesen közlik az új jogszabályokat.

az Irodalom és Folyóirat szemle rovatban újabb gazdasági jogi vonatkozású műveket és folyóiratokat ismertetnek s végül a Hírek rovatában ugyancsak gazdasági jogi vonatkozású eseményekről emlékeznek meg. Mindkét számnak külön melléklete az Adorján Ferenc dr. rovatvezetőtől szerkesztett Tőzsdei jog című határozattár.

Itt említjük meg, hogy ennek a legkiválóbb magyar jogászok közreműködésével szerkesztett igen tartalmas, a közjegyzői gyakorlatot is érintő folyóirat előfizetési ára a kir. közjegyzők és helyettesek részére, ha a Kir. Közjegyzők Közlönye útján fizetnek elő, kedvezményesen évi 15 pengő.

Magyar Jogi Szemle. (XXI. évf. 13., 14. szám.) A 13. szám külön cikkei a következők: Schuster Rudolf dr.: Az orvosok ellen indított kártérítési perek, Szentirmay Ödön dr.: Testvértartási kötelesség, mint kötelezettség, Szrubián Dezső dr.: A nők által elkövetett szemérem elleni bűncselekmények büntetlensége, Hárs László dr.: Tett azonosság — személyazonosság. A Szemle, Irodalom és Előadások rovatok közleményeit hozza még ez a szám. 14. számként külön jelentek meg a különböző döntvénytári füzetek.

Deutsche Notar-Zeitschrift. (40. évfolyam 7. szám.) A lap élén gyászkeretben közlik, hogy a német népért és vezérért hősi halált halt 9 megnevezett német közjegyző. Ezt követik a közjegyzői gyakorlatot érintő legújabb rendeletek. Két kisebb cikk, jogesetek megbeszélése, újabb elvi jelentőségű felsőbb bírósági határozatok, lap és folyóirat szemle adják a lap további tartalmát.

Illetékügyi Közlöny. (15—18. számok.) A 16. és 18. fősza-mokban három külön cikk jelent meg és pedig: Lengyel József dr.: Illeték jogorvoslatok a K. H. Ö. 19., 32. és 92. §-ai alapján és Virkmann Imre: A jogerő kérdése a Közigazgatási Bíróság 1971. és 2037. számú elvi jelentőségű határozatainak tükrében, Hettyey Gyula dr.: Öröklakások vételi illetéke. Újabb illetékügyi rendeleteket, az Irodalom és Szerkesztői rovatok közleményeit hozzák még a fősza-mok. 15. és 17. számokként. Illetékügyi Joggyakorlat című közigazgatási határozattár jelent meg.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. A Hagyatéki ügyekben a közjegyzői díjakat szabályozó 6800/1935. I. M. rendelet egész strukturája, de kifejezett rendelkezései alapján sincs lehetőség arra, hogy a díjatalány ne hagyatéki ügyenként, hanem tárgyalásonként számíttassék.